

Nacionalni program finančnega opismenjevanja

I Uvod

I.1 Pomen finančne pismenosti

Opredelitev finančne pismenosti sledi opredelitvi v Priporočilih sveta za finančno pismenost OECD¹.

»Finančna pismenost je kombinacija finančne ozaveščenosti, znanja, spretnosti, odnosa in vedenja, ki je potrebna za sprejemanje preudarnih finančnih odločitev in doseganje finančne blaginje posameznika.«

Finančna pismenost je ena od življenjskih zmožnosti², ki omogoča finančno vključenost in aktivno participacijo v vsakdanjem življenju za doseganje blaginje državljana, njegovih bližnjih in celotne družbe.

»Glavni cilj finančne pismenosti je zgraditi močno družbo posameznikov in družin, ki so finančno pismeni in sposobni sprejeti pametne odločitve ravnanja s svojim denarjem³.«

Izboljšanje finančne pismenosti državljanov je rezultat sistematičnega in kakovostnega finančnega opismenjevanja.

Finančno pismeni državljanji so praviloma bolje opremljeni za sprejemanje preišljenih in odgovornih finančnih odločitev, so manj dovzetni za prevare in zlorabe, so boljše pripravljene na nepredvidene dogodke in imajo boljše možnosti za doseganje finančnih ciljev.

Finančno pismeni državljanji prispevajo k stabilnejšemu finančnemu in javnofinančnemu sistemu, pogosteje sodelujejo v družbenih procesih, razumejo pomen varčevanja, naložb in zavarovanja in redkeje potrebujejo socialno pomoč.

I.2 Umestitev Nacionalnega programa finančnega opismenjevanja

Na svetovni ravni, na ravni EU in Slovenije je veliko pobud, priporočil, strategij in programov, ki so namenjeni doseganju boljše finančne pismenosti⁴.

¹ [OECD Legal Instruments](#)

² Življenjske zmožnosti: [LSE-leaflet_Slovenian.pdf](#)

³ Franklin, T. (2004). *The Importance of Financial Literacy in Building a Strong Society*. New York: Financial Education Press.

⁴ V nadaljevanju so predstavljene nekatere pomembnejše pobude in strategije.

Na ravni EU se izvaja pobuda Unija kapitalskih trgov (v nadaljnjem besedilu: CMU), katere namen je omogočiti boljši pretok denarja, naložb in prihrankov. Opolnomočenje ljudi s finančno pismenostjo prispeva k doseganju CMU cilja:

»EU naj bo še varnejši kraj za dolgoročno varčevanje in vlaganje posameznikov.«.

V skladu z akcijskim načrtom CMU je Evropska Komisija v sodelovanju z OECD pripravila Okvir finančnih kompetenc za odrasle⁵ in Okvir finančnih kompetenc za otroke in mlade⁶. Med pomembnejše dokumente na področju finančne pismenosti sodijo tudi Priporočila sveta za finančno pismenost⁷ in drugi okviri, ki so opredeljeni v točki I.5.

V Sloveniji je izboljšanje finančne pismenosti ključnega pomena tudi za doseganje zastavljenih ciljev strateških dokumentov, kot so Strategija razvoja Slovenije 2030⁸, Načrt za okrevanje in odpornost⁹ (v nadaljnjem besedilu: NOO) in Strategija razvoja trga kapitala v Sloveniji za obdobje 2023-2030¹⁰ (v nadaljnjem besedilu: strategija razvoja trga kapitala).

Osrednji cilj Strategije razvoja Slovenije 2030 je zagotoviti kakovostno življenje za vse. Strategija razvoja Slovenije 2030 med drugim predvideva vseživljenjsko izobraževanje za čim širšo populacijo, pri čemer sta ključni kakovost in dostopnost izobraževanja s posebno skrbjo za ranljive skupine ljudi. V sklop izobraževanj sodi tudi izboljšanje finančne pismenosti.

NOO v Prenovi vzgojno-izobraževalnega sistema za zeleni in digitalni prehod opredeljuje prenavo ključnih programskih dokumentov na področju predšolskega osnovnošolskega, srednješolskega, višješolskega izobraževanja in izobraževanja odraslih, z umeščanjem vsebin za krepitev digitalnih kompetenc, kompetenc za trajnostni razvoj, finančne pismenosti in temeljnih znanj RIN (računalništvo, informatike in umetna inteligenca) v javne programe. Cilj NOO na področju finančne pismenosti je:

»Posameznik zna voditi osebne/družinske finance, sposoben je vnaprejšnjega načrtovanja, sprejemanja informiranih odločitev, povezanih s finančnimi produkti/storitvami, in prepoznavanja ključnih finančnih tveganj, s čimer je vzpodbujeno družbeno odgovorno obnašanje, zniževanje ravni tveganj finančnih aktivnosti posameznika ter izboljšanje gospodarske in finančne stabilnosti ter razvoja.«.

⁵ [Financial competence framework for adults in the European Union \(europa.eu\)](https://europa.eu/financematters/)

⁶ [The Commission and OECD-INFE publish a joint framework for children and youth - European Commission \(europa.eu\)](https://europa.eu/financematters/)

⁷ [OECD Legal Instruments](https://www.oecd.org/edu/financial-competence-framework/)

⁸ [Strategija razvoja Slovenije 2030.pdf \(gov.si\)](https://www.gov.si/assets/strategie-razvoja-slovenije-2030/)

⁹ [NOO v celoti.pdf](#)

¹⁰ [Strategija-razvoja-trga-kapitala-2023-2030.docx \(live.com\)](#)

Strategija razvoja trga kapitala določa prenovu Nacionalnega programa finančnega izobraževanja iz leta 2010 in krepitev finančne pismenosti v sistemu izobraževanja v Sloveniji s prenovo ključnih programskih dokumentov (učni načrti in katalogi znanja).

Cilj strategije razvoja trga kapitala je:

»Ustvariti boljše razumevanje kapitalskih trgov ter doseči boljšo informiranost glede odločitev o dolgoročnih naložbah ter državljanse pripraviti na vse večjo integracijo digitalnih tehnologij v finančnem sektorju.«.

V povezavi z drugimi strategijami in programi Nacionalni program finančnega opismenjevanja (v nadaljnjem besedilu: NPFO) naslavlja ključne poudarke:

- zagotavlja celovit pristop k finančnemu opismenjevanju, ki vključuje vidike ozaveščenosti, informiranosti, znanja, spretnosti, odnosa in vedenja,
- usmerjen je v specifične potrebe državljanov Slovenije;
- vključuje segment malih in srednje velikih podjetij;
- usklajuje različne strategije, programe in pobude za finančno opismenjevanje na lokalni, regionalni, nacionalni, EU in svetovni ravni;
- zagotavlja sredstva državnega proračuna za področja finančnega opismenjevanja, kot so opredeljena v NPFO;
- opredeli spremljanje izvajanja finančnega opismenjevanja in napredka na področju finančne pismenosti.

I.3 Raziskave na področju finančne pismenosti v Sloveniji

Raziskave, stanje in izzive na področju finančne pismenosti v Sloveniji najbolj celovito obravnava Poročilo o analizi stanja in potreb po finančni pismenosti odraslih¹¹.

V Sloveniji je bilo izvedenih več raziskav na temo finančne pismenosti. Rezultati raziskav so raznovrstni, saj raziskave temeljijo na različnih metodologijah, definicijah in vsebinah.

NPFO upošteva rezultate mednarodne raziskave PISA, ki meri bralno, matematično in naravoslovno pismenost 15-letnikov, OECD/INFE indeks pismenosti odraslih in rezultate raziskave Eurobarometer.

Rezultati PISA 2012 kažejo, da so slovenski dijaki dosegli povprečne rezultate na področju finančne pismenosti (SI = 485 točk, OECD = 500 točk). V primerjavi z drugimi državami OECD so rezultati slovenskih dijakov nadpovprečni na nekaterih področjih finančne pismenosti (npr. upravljanje z denarjem) in podpovprečni na drugih področjih

¹¹ [Poročilo o analizi stanja in potreb po finančni pismenosti odraslih v Sloveniji | Andragoški center Republike Slovenije \(acs.si\)](https://www.acs.si/)

(npr. poznavanje finančnih produktov). Razlika v dosežkih med dijaki iz različnih socio-ekonomskih okolij je v Sloveniji nadpovprečna.

Raziskava Eurobarometra iz leta 2023 kaže, da se 37 % Slovencev počuti dobro opremljenih z znanjem za sprejemanje finančnih odločitev (EU povprečje je 32%). Prav ta raziskava kaže tudi, da kar 22 % Slovencev ne razume osnove delovanja bank (EU povprečje je 28%).

Raziskava OECD INFE iz leta 2018 kaže, da ima 68 % odraslih Slovencev osnovno raven finančne pismenosti. Ta delež je nadpovprečen v primerjavi z 62% OECD povprečjem. Vendar raziskava kaže tudi, da le 22 % odraslih v Sloveniji dosega visoko raven finančne pismenosti (OECD povprečje je 30%).

Rezultati raziskav na področju finančne pismenosti kažejo, da je treba krepiti finančno pismenost prebivalcev, kar pomeni znanje, spretnosti in ravnanja, pri čemer je zelo pomembno razvijati pozitiven odnos do denarja za sprejemanje odgovornih finančnih odločitev.

I.4 Izzivi na področju finančne pismenosti

Odnos in navade glede upravljanja lastnega premoženja, vključno z razumevanjem zavarovalništva, se pri ljudeh razvijejo v otroštvu in mladosti in jih je pozneje v življenju težje spreminjati. Zato je pomembno, da se začne že v otroštvu razvijati zdrav odnos do delovanja družbe, financ, denarja in zavarovalništva.

Omejeno razumevanje osnovnih finančnih konceptov, kot so načrtovanje, varčevanje, vlaganje in zadolževanje ter neprimeren odnos do finančnih vprašanj vodi v nepremišljene finančne odločitve, ki imajo negativne posledice za državljane, gospodarstvo in družbo kot celoto. Z vidika družbe je pomembno tudi razumevanje davkov in prispevkov za socialno varnost, njihovega vpliva na splošno družbeno blaginjo ter posledic izogibanja plačevanja davkov.

Pomanjkanje zavedanja pomena finančne pismenosti in pomanjkanje motivacije za finančno opismenjevanje je pogosto posledica slabih izkušenj s financami ali oblikovanega prepričanja, da so finančne zadeve preveč zapletene.

Vsakodnevna izpostavljenost različnim oblikam trženja in oglaševanja finančnih produktov in storitev, slabo poznavanje in razumevanje njihovih značilnosti ter finančnih zakonitosti vodi v sprejemanje nepremišljenih finančnih odločitev posameznikov. Prav zato je pomembno pri državljanih razvijati sposobnost kritične presoje in ovrednotenja informacij o finančnih produktih in storitvah ter zavedanje in prepoznavanje tveganj.

Finančno okolje postaja vse bolj kompleksno. Hiter napredek otežuje državljanom spremljanje najnovejših trendov in razumevanje posledic finančnih odločitev.

Prilagajanje spremembam od ljudi zahteva tudi razumevanje nacionalnega in mednarodnega gospodarstva ter delovanja države.

Digitalizacija prinaša nove izzive in priložnosti na področju finančnega opismenjevanja. Pomembno je, da znamo državljani varno in odgovorno uporabljati digitalne rešitve za upravljanje osebnih financ in premoženja, hkrati pa smo kritični do informacij, ki jih najdemo na spletu.

Različni deležniki na področju finančnega opismenjevanja delujejo med seboj neusklajeno, kar lahko vodi do neučinkovitosti in nezadostnega doseganja različnih ciljnih skupin prebivalstva.

Finančno opismenjevanje traja vse življenje v nenehno spreminjajočem se okolju. Znanje in finančne kompetence, ki so pridobljene v vsakdanjem okolju in osnovnem ter srednješolskem izobraževanju so ključne, a jih je treba posodabljati in nadgrajevati vse življenje. Krepitev finančne pismenosti je pomembna v različnih kontekstih v vseh življenjskih obdobjih.

I.5 Namen in cilji NPFO

Namen NPFO je sistematično, usklajeno in ciljno usmerjeno ozaveščanje, spodbujanje in izvajanje programov finančnega opismenjevanja.

Vizija NPFO:

»Z združenimi močmi bomo dosegli, da bomo državljani razumeli svoje finance, finančno delovanje države in pomen zavarovanja ter sprejemali preudarne in etične finančne odločitve, kar bo zagotovilo finančno stabilnost posameznikov, družin in skupnosti ter prispevalo k trajnostnemu razvoju države.«

Cilji NPFO odražajo potrebe in izzive vsake ciljne skupine in so skladni s cilji na področju finančnega opismenjevanja, kot so določeni:

- za otroke in mlade v Evropskem okviru finančnih kompetenc za otroke in mladino¹²,
- za odrasle v Evropskem okviru finančnih kompetenc za odrasle¹³,
- za vlagatelje v Okviru osnovnih kompetenc o finančnem opismenjevanju za vlagatelje¹⁴,
- za podjetnike v Okviru podjetniških kompetenc¹⁵,

¹² [Financial competence framework for children and youth in the European Union \(europa.eu\)](https://europa.eu)

¹³ [Financial competence framework for adults in the European Union \(europa.eu\)](https://europa.eu)

¹⁴ [Core Competencies Framework on Financial Literacy for Investors \(oecd-ilibrary.org\)](https://oecd-ilibrary.org)

¹⁵ [EntreComp The-Entrepreneurship-Competence-Framework.pdf \(eufordigital.eu\)](https://eufordigital.eu)

- za mala in srednje velika podjetja v Okviru osnovnih kompetenc o finančnem opismenjevanju za MSP¹⁶.

NPFO sprejmejo različni deležniki, ki si prizadevajo za krepitev finančne pismenosti prebivalcev na območju Slovenije.

Svet za finančno opismenjevanje¹⁷(v nadaljnjem besedilu: svet) v sodelovanju z deležniki opredeli podrobne cilje in podcilje NPFO z določitvijo vrednosti kazalnikov uspešnosti (v nadaljnjem besedilu: KPI) in obdobja za doseg ciljnih vrednosti in načinom njihovega merjenja ter jih preko Ministrstva za finance posreduje v sprejem vladi. Svet pri določanju ciljnih vrednosti KPI upošteva primerljive KPI drugih držav in mednarodnih organizacij, da se zagotovi primerljivost rezultatov in sledenje najboljšim praksam. KPI pokrivajo kompetence finančne pismenosti, vključno z znanjem, spretnostmi, odnosom in obnašanjem na področju financ. Nekateri primeri KPI so predstavljeni v Prilogi I.

Svet za finančno opismenjevanje izbere katere KPI bo uporabil glede na njihovo pomembnost, merljivost in dostopnost. Prav tako določi pogostost merjenja posameznih KPI.

II. Izvajanje NPFO

II.1 Ključne usmeritve

Izvajanje NPFO sledi naslednjim usmeritvam:

- finančno opismenjevanje je namenjeno vsem državljanom, ne glede na starost ali izkušnje o ravnanju s financami;
- finančno opismenjevanje se vključi v osnovnošolske in srednješolske kurikule kot samostojni predmet;
- na ravni terciarnega izobraževanja se finančno opismenjevanje izvaja preko študijskih programov, splošnih izbirnih predmetov ter področja mikrodokazil;
- finančna pismenost državljanom omogoča sprejemanje preudarnih odločitev, kar vodi k zdravim in konkurenčnejšim finančnim trgom ter k splošni finančni stabilnosti;
- finančna pismenost vključuje zavedanje o delovanju države ter pomenu plačevanja dajatev in njihovem vplivu na splošno družbeno blaginjo;
- finančna pismenost dopolnjuje prizadevanja za spodbujanje finančne vključenosti državljanov, izboljšanje dostopnosti do finančnih storitev in krepi varstvo potrošnikov;
- vsebine finančnega opismenjevanja so nepristranske in objektivne;

¹⁶ [Core competencies framework on financial literacy for MSMEs \(oecd-ilibrary.org\)](https://www.oecd-ilibrary.org/core/competencies-framework-on-financial-literacy-for-msmes)

¹⁷ Svet za finančno opismenjevanje je opredeljen v poglavju II.9.

- vsebine finančnega opismenjevanja so uporabne in pomembne za vsakdanje življenje;
- novi finančni produkti in storitve, zlasti na področju digitalizacije storitev, zahtevajo stalno prilagajanje vsebin finančnega opismenjevanja;
- finančna pismenost deluje najbolje v povezavi z jasnimi razkritji informacij in spoštovanjem predpisov o varstvu potrošnikov;
- v programe finančnega opismenjevanja je treba vključiti obravnavo vpliva čustev in premisleke o stereotipih in negativnih prepričanjih pri sprejemanju finančnih odločitev;
- finančno opismenjevanje opremi državljane s spretnostmi za učinkovito izbiranje med raznovrstnimi in kompleksnimi finančnimi storitvami;
- vsebino, izvedbo in evalvacijo programov finančnega opismenjevanja opravijo različni deležniki v skladu s koordinacijo sveta;
- finančno opismenjevanje poteka preko klasičnih in digitalnih medijev na način, da se zadovolji raznovrstne učne sloge in potrebe posameznih ciljnih skupin;
- sodelovanje med zasebnim in javnim sektorjem dopolnjuje posamezne kapacitete in omogoča bolj celovit pristop k finančnemu opismenjevanju;
- državni proračun, občinski proračuni, sredstva EU, donacije in sponzorstva so namenjeni izvedbi programov finančnega opismenjevanja, ki so skladni z NPFO, in merjenju ter analizi izvajanja NPFO.

II.2 Ciljne skupine

Finančno opismenjevanje je treba usmeriti v naslednje ciljne skupine:

- učenci in dijaki (6-18 let),
- mlajši odrasli,
- odrasli,
- ranljive skupine (starejši, prejemniki nizkih dohodkov, priseljenci, invalidi),
- vlagatelji,
- podjetniki in
- vodilni v malih in srednje velikih podjetjih.

Vsaki ciljni skupini je treba prilagoditi vsebino, metode, dostopnost, način promocije in ozaveščanja ter oceno izvedbe programov finančnega opismenjevanja.

II.3 Formalno in neformalno finančno opismenjevanje

Formalno in neformalno finančno opismenjevanje se dopolnjujeta. Kombinacija obeh poveča verjetnost, da državljani finančno pismenost, kot pomembno življenjsko spretnost, obdržijo in uporabljajo celo življenje.

Formalne oblike finančnega opismenjevanja potekajo v javnem vzgojno-izobraževalnem sistemu v Sloveniji. Cilji in vsebine formalnega finančnega

opismenjevanja so vključeni v učne načrte in predmete oziroma predmetna področja (na osnovnošolski in srednješolski stopnji izobraževanja), dodatno pa so vključeni tudi v izbirne predmete in interesne dejavnosti oziroma v širši program osnovnošolskega izobraževanja. To pomeni strukturiran pristop za vse otroke, mladostnike in tudi odrasle, ki so vključeni v različne stopnje vzgoje in izobraževanja.

Pristojni strokovni svet¹⁸ preuči možnosti, katerih končni cilj je uvedba samostojnega predmeta s področja finančne pismenosti na različnih stopnjah izobraževanja in o tem poroča svetu.

Vsebine, pristope in orodja formalnega opismenjevanja posodoblja pristojni strokovni svet v skladu z razvojem v finančnem sektorju in na področju izobraževanja. Pristojni strokovni svet upošteva prioritete, cilje in priporočila sveta. V primeru neupoštevanja poda svetu obrazložitev, zakaj določenih prioritet, ciljev ali priporočil sveta ni upošteval. Pristojni strokovni sveti imajo v svetu svojega predstavnika.

Učitelji in profesorji so usposobljeni, da finančno opismenjujejo v skladu s cilji, vsebinami, materiali in učnimi orodji, ki so prilagojeni starosti, zanimanjem, znanju in odnosu udeležencev. Ministrstvo, pristojno za izobraževanje, zagotovi izvedbo usposabljanj za učitelje. Ministrstvo, pristojno za visoko šolstvo in znanost pa, da Pedagoška fakulteta in druge ustanove, ki izvajajo študijske programe za učitelje, vključijo vsebine finančnega opismenjevanja v svoje programe.

Neformalno finančno opismenjevanje dopolnjuje formalno finančno opismenjevanje. Izvajajo ga različni deležniki, da dosežejo različne ciljne skupine. Cilji, vsebina, materiali in učna orodja so prilagojeni specifičnim potrebam in interesom udeležencem programov. Posredovane informacije so ažurne in kredibilne.

II.4 Krepitev vloge javnega sektorja

Javni sektor ima ključno vlogo pri finančnem opismenjevanju ljudi. Za izboljšanje finančne pismenosti je treba okrepiti sistemske rešitve na področjih:

- celovitega pristopa k finančnemu opismenjevanju,
- vključevanja vsebin finančnega opismenjevanja v učne načrte in kataloge znanja vzgojno-izobraževalnih programov na celotni verigi izobraževalnega sistema,
- izobraževanja in usposabljanja izvajalcev različnih programov finančnega opismenjevanja,
- sodelovanja z različnimi deležniki pri ozaveščanju, usklajevanju, načrtovanju ter izvajanju programov finančnega opismenjevanja,

¹⁸ Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje, Strokovni svet Republike Slovenije za poklicno in strokovno izobraževanje in Strokovni svet Republike Slovenije za izobraževanje odraslih (22. člen Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja).

- zagotavljanja finančnih sredstev za izvajanje programov finančnega opismenjevanja iz državnega proračuna,
- izvajanja raziskav za spremljanje učinkovitosti finančnega opismenjevanja in prilagajanja pristopov finančnega opismenjevanja,
- razvoja in rabe spletnih platform in izdajanja publikacij z vsebinami za razvoj in krepitev finančne pismenosti.

II.5 Sodelovanje deležnikov

Uspešnost NPFO je odvisna od sposobnosti skupnega razumevanja finančne pismenosti in zavezanosti ter sodelovanja vseh deležnikov. Vsak deležnik prispeva k finančni pismenosti z različnimi ukrepi, aktivnostmi in viri.

Vlada zagotavlja strateške usmeritve in usklajuje sodelovanje deležnikov ter preko pristojnih ministrstev financira programe finančnega ozaveščanja in pripravlja zakonodajo za izvajanje NPFO.

Javne izobraževalne institucije izvajajo finančno opismenjevanje v skladu z izobraževalnimi programi in zagotovijo, da so izvajalci ustrezno usposobljeni za podajanje znanj s področja finančnega opismenjevanja.

Nadzorni organi na področju finančnih storitev sodelujejo z drugimi deležniki pri oblikovanju in izvajanju finančnega opismenjevanja, izvajajo programe in pripravljajo učno gradivo za finančno opismenjevanje ter izmenjujejo informacije, znanje in izkušnje z drugimi deležniki.

Ponudniki finančnih storitev svojim strankam in širši javnosti zagotovijo dostop do jasnih, preprostih in poštenih finančnih informacij in orodij. Sodelujejo in izvajajo finančno opismenjevanje, pripravljajo učno gradivo in spodbujajo odgovorno vedenje.

Mediji vplivajo na javno mnenje in spodbujajo finančno opismenjevanje. Odgovorno poročajo o finančnih vprašanjih in ozaveščajo o tveganjih in priložnostih, s katerimi se soočajo državljani pri urejanju financ.

Nevladne organizacije in civilna družba imajo pomembno vlogo pri doseganju različnih ciljnih skupin in ozaveščanju o pomenu finančnega opismenjevanja. Predvsem ranljivim skupinam zagotavljajo ustrezno podporo.

II.6 Ključne kompetence

Finančno opismenjevanje je namenjeno razvoju zavedanja, znanja, spretnosti in odnosa, gre za kompetence, ki opredeljujejo finančno pismenost.

Za ciljne skupine osnovnošolci in srednješolci, mladi, odrasli, vlagatelji, podjetniki in mala in srednje velika podjetja sledijo vsebine in pristopi finančnega opismenjevanja okvirom finančnih kompetenc, navedenih v točki I.5, in njihovim posodobitvam.

Finančno opismenjevanje za ranljive skupine zajema:

1. Osnove finančne pismenosti:

- osnovni finančni koncepti, kot so denar, dohodek, obresti, inflacija, cene, davki, plačevanje, načrtovanje, varčevanje, zadolževanje, vlaganje, zavarovanje in pogodbe;
- osnove delovanja države z vidika zagotavljanja javnih storitev in njeno financiranje (davki, prispevki);
- opogumljanje in krepitev zaupanja državljanov, da prevzamejo nadzor nad svojim finančnim življenjem in aktivno upravljajo s svojimi financami.

2. Specifični izzivi:

- pravice in dolžnosti potrošnikov;
- kritično razmišljanje o finančnih informacijah in oglaševanju ter prepoznavanje potencialnih pasti;
- davki, prispevki in poraba državnega proračuna;
- pasti in napake v presoji, ki vplivajo na finančne odločitve;
- digitalna finančna vključenost in tveganja goljufij;
- znanje o finančnih produktih in storitvah, tveganjih in zavarovalnih produktih;
- razumevanje delovanja gospodarstva;
- vpliv posameznikovih finančnih odločitev na njegovo življenje, okolje in družbo.

II.7 Orodja finančnega opismenjevanja

V finančno opismenjevanje so vključeni deležniki v skladu z opredelitvami v točkah II.4 in II.5.

Vsak deležnik prilagodi orodja finančnega opismenjevanja:

- zmožnostim in virom,
- starosti, izobrazbi, socialno-ekonomskemu statusu in drugim značilnostim ciljnih skupin.

V procesu vzgoje in izobraževanja se finančno opismenjevanje izvaja v skladu za javno veljavnimi programi vzgoje in izobraževanja (kurikulum za vrtce, program osnovne šole, programi srednješolskega izobraževanja) ter pogoji, ki zagotavljajo kakovost izvedbe in doseganja ciljev programov, z uporabo različnih učnih gradiv in učnih pripomočkov (tudi interaktivne spletne platforme, kvizi, simulacije in podobno), lahko pa tudi v kombinaciji z zunanji izvajalci, kjer pogoji in okoliščine to dopuščajo.

Nadzorniki ponudnikov finančnih storitev izvajajo tematske in interaktivne delavnice, seminarje, informativna srečanja ipd. ter izdajajo brošure, priročnike in druge publikacije o finančnih temah.

Ponudniki finančni storitev organizirajo tematske in interaktivne delavnice oziroma seminarje, svetovalne storitve (telefonske linije in e-poštno podporo), vzpostavijo finančne kalkulatorje in informativne materiale (brošure, letaki, videoposnetki o različnih finančnih produktih in storitvah).

Mediji pripravljajo oddaje in objavljajo informativne članke, reportaže ter kolumne o finančnih temah, uporabljajo socialna omrežja za promocijo finančnega opismenjevanja in interakcijo z občinstvom ter organizirajo tematske in interaktivne delavnice oziroma seminarje.

Nevladne organizacije izvajajo delavnice oziroma seminarje, organizirajo svetovalne linije, izdajajo brošure, priročnike in druge publikacije o finančnih temah ter izvajajo partnerske projekte v sodelovanju z drugimi deležniki.

II.8 Osrednja spletna stran

Osrednja vladna spletna stran za finančno izobraževanje je namenjena informiranju in samostojnemu učenju. Omogoča pisna gradiva, spletne tečaje, samo-ocenjevalne inštrumente, finančne natečaje, videoposnetke, simulacije, kalkulatorje, infografike, interaktivne vsebine in igre ter ključne informacije o novostih na področju regulative finančnega sistema.

Ministrstvo za finance ustanovi uredniški odbor, ki zagotavlja kakovost in uporabnost vsebin osrednje vladne spletne strani za finančno opismenjevanje. Naloge uredniškega odbora so:

- določitev in strukturiranje vsebin,
- preverjanje strokovne natančnosti in jezikovne ustreznosti vsebin,
- redno posodabljanje vsebin glede na spremembe v zakonodaji in finančnem okolju,
- vključevanje zunanjih strokovnjakov za pripravo specifičnih vsebin in
- spremljanje uporabe platforme in ocenjevanje njene učinkovitosti.

Uredniški odbor vodi predstavnik Ministrstva za finance, drugi člani so predstavniki Banke Slovenije, Agencije za trg vrednostnih papirjev, Agencije za zavarovalni nadzor, Ministrstva za finance, Finančne uprave Republike Slovenije, Združenja bank Slovenije, Slovenskega zavarovalnega združenja, Združenja družb za upravljanje, Ljubljanske borze in strokovnjak s področja didaktike.

Uredniški odbor sprejeme poslovnik in letni program dela.

Finančne vire za razvoj in vzdrževanje IT infrastrukture osrednje spletne strani zagotovi Ministrstvo za finance.

II.9 Svet za finančno opismenjevanje

Vlada Republike Slovenije ustanovi svet. Svet je strokovno in posvetovalno telo Ministrstva za finance na področju finančnega opismenjevanja.

Svet na podlagi strokovnosti in znanja opravlja analize, raziskave in podaja predloge ter smernice s katerimi:

- opredeljuje podrobnejše prioritete in cilje NPFO,
- usklajuje in spodbuja delovanje različnih deležnikov,
- spremlja izvajanje NPFO in ocenjuje učinkovitosti različnih programov finančnega opismenjevanja,
- podaja priporočila za izboljšanje programov finančnega opismenjevanja,
- promovira finančno ozaveščenost,
- v sodelovanju z univerzami in drugimi deležniki promovira nove pristope finančnega opismenjevanja.

Svet sprejme poslovnik in letni program dela.

Naloge opravi svet samostojno, če ima dovolj lastnih kadrovskih virov. V nasprotnem primeru svet najame zunanje izvajalce s potrebnimi znanji in izkušnjami. Sredstva za zunanje izvajalce zagotovi Ministrstvo za finance v finančnem načrtu.

Svet vodi predstavnik Ministrstva za finance. Drugi člani sveta so predstavniki ministrstev s področja financ, gospodarstva, izobraževanja, visokega šolstva, socialnih zadev in javne uprave, izobraževalnih institucij, Banke Slovenije, Agencije za trg vrednostnih papirjev, Agencije za zavarovalni nadzor, Združenja bank Slovenije, Slovenskega zavarovalnega združenja, Združenja družb za upravljanje, Ljubljanske borze, nevladnih organizacij in ciljnih skupin.

II.10 Pristojnost in odgovornost ministrstev

Za uresničevanje NPFO so pristojna in odgovorna ministrstva s področja financ, digitalne preobrazbe, gospodarstva, solidarne prihodnosti, vzgoje in izobraževanja ter visokega šolstva, znanosti in inovacij.

Ministrstva sodelujejo in podpirajo delovanje sveta. V procesu oblikovanja politik in ukrepov na področju finančnega opismenjevanja preučijo ugotovitve, prioritete, cilje in priporočila sveta. V primeru odstopanj podajo svetu obrazložitev odstopanj.

Poraba sredstev po ministrstvih za izvajanje NPFO se opredeli v skladu s pravili proračunskega načrtovanja. Sredstva ministrstev so namenjena predvsem razvoju in

izvedbi izobraževalnih programov, promocijskim aktivnostim in raziskovalnim projektom.

Ministrstvo za finance daje soglasje na odločitve sveta, ki imajo finančne posledice, in za svet opravlja administrativne naloge. V ta namen ministrstvo zagotovi potrebne finančne in kadrovske vire.

II.11 Akcijski načrt

Akcijski načrt ukrepov (v nadaljnjem besedilu: načrt), kot je opredeljen v Prilogi II, predstavlja osnovo za sistematično izvajanje NPFO. Načrt se izvaja v več fazah, s postopnim poglobljanjem in širjenjem ukrepov.

Podrobni načrt in prilagoditve načrta novim dejstvom in razmeram pripravlja svet. Načrt je pripravljen za obdobje petih let.

Izvajanje NPFO poteka v dialogu in s sodelovanjem deležnikov. Zelo pomembno je, da deležniki v svetu poskušajo doseči dogovor glede razdelitve nalog in odgovornosti. Razdelitev nalog in odgovornosti med deležniki upošteva njihove interese, znanja, prednosti in vire. Svet v ta namen vzpostavi komunikacijo in redna srečanja z deležniki.

III Ocena napredka NPFO

III.1 Vloga sveta

Svet spremlja in ocenjuje izvajanje NPFO sistematično, objektivno in transparentno ter deluje strokovno in proaktivno. Njegove ugotovitve so namenjene izboljšanju NPFO in oblikovanju politik ter programov na področju finančnega opismenjevanja.

Svet meri rezultate in učinke na splošni ravni, ravni ciljnih skupin in projektov finančnega opismenjevanja. Merjenje dosežkov na splošni ravni izvede na vsaka tri leta.

Poleg kvantitativnega merjenja svet pri ocenjevanju izvajanja NPFO uporabi kvalitativne metode in ugotovitve znanstvenih raziskav.

Svet sistematično in kontinuirano:

- opredeljuje ciljne vrednosti KPI in te vrednosti primerja z doseženimi vrednostmi ter podatki iz primerjalne ureditve v drugih državah,
- zbira podatke o izvajanju NPFO (ankete, intervjuji, analiza poročil izvajalcev, pregled spletnih platform),
- spremlja izvajanje akcijskega načrta ukrepov,
- izvede analizo vzrokov za dosežene rezultate (tako pozitivne kot negativne),

- ocenjuje, v kolikšni meri so programi in aktivnosti imeli zelen učinek na finančno pismenost ciljnih skupin,
- identificira šibke točke in poda priporočila za prilagoditev programov, razvoj novih programov, izboljšanje komunikacije ali dodatna usposabljanja izvajalcev programov,
- pripravlja poročila o napredku NPFO.

Izbira KPI za spremljanje napredka pri doseganju ciljev NPFO je odvisna od specifičnih ciljev programov in ciljnih skupin. Priporočljivo je, da je v oblikovanje KPI in določanju ciljnih vrednosti KPI vključenih več različnih deležnikov, vključno z izvajalci programov opismenjevanja, strokovnjaki za finančno pismenost in predstavniki ciljnih skupin.

III.2 Transparentnost napredka NPFO

Svet letno poroča vladi o:

- svojemu delu in porabi sredstev,
- izvedenih aktivnostih za doseganje ciljev NPFO,
- doseganju ciljev NPFO (kvantitativni in kvalitativni podatki),
- izzivih doseganja ciljev NPFO (analiza razlogov za morebitne neuspehe pri doseganju nekaterih ciljev),
- praksah, ki so dosegle najboljše rezultate, in
- priporočilih za prilagoditev NPFO in izvajanju finančnega opismenjevanja.

Svet lahko pripravi tudi kratkoročna poročila ali ad hoc poročila o specifičnih temah v primeru nujnih sprememb.

Komunikacija sveta z javnostjo je redna, odprta, nepristranska in dvosmerna. Svet lahko z javnostjo komunicira preko spletnih strani (npr. preko osrednje spletne strani), socialnih omrežij, z obvestili za javnost, publikacij, javnih predstavitev in medijev.

Obliko in kanal komunikacije opredeli svet glede na ciljno skupino, s katero želi komunicirati.

IV Zaključek

NPFO predstavlja ambiciozen in dolgoročen program, ki ima za cilj izboljšati finančno pismenost in odgovorno odločanje vseh državljanov Slovenije.

Uresničitev ciljev zahteva sodelovanje vseh: vlade RS z vsemi pristojnimi politikami/ministrstvi, deležnikov in socialnih partnerjev s področja izobraževanja, finančnih storitev, nadzora, medijev, nevladnih organizacij in državljanov. Vsi ti akterji lahko prispevajo, da finančna pismenost postane funkcionalni del vsakdanje kulture.

Pomembno vlogo pri uspešnem izvajanju programa ima svet. Svet bo s svojim strokovnim znanjem in koordinacijo različnih deležnikov zagotavljal, da bodo cilji programa doseženi. Svoje delo bo usmerjal v določanje ključnih področij, spremljanje izvajanja NPFO, ocenjevanje rezultatov in predlaganje potrebnih prilagoditev.

Svet bo definiral ključne KPI, ki bodo merili napredek pri doseganju ciljev programa. S pomočjo teh kazalnikov bo lahko objektivno ocenili učinkovitost različnih aktivnosti in prilagodil NPFO glede na pridobljene podatke. Svet bo redno poročal o napredku pri doseganju ciljev programa vladi in širši javnosti.

Pomembno vlogo pri širjenju informacij in znanja o finančni pismenosti ima tudi uredniški odbor osrednje spletne strani. Uredniški odbor bo poskrbel za kakovostno in ažurno vsebino, ki bo dostopna vsem zainteresiranim. Spletna stran bo predstavljala osrednje mesto za izmenjavo informacij in dostop do učnih materialov.

Za uspešno izvajanje programa je treba zagotoviti ustrezna finančna sredstva. Financiranje bo omogočilo razvoj in izvajanje različnih programov in aktivnosti, kot so izobraževalni materiali, delavnice, spletne platforme in raziskave.

NPFO je dinamičen dokument, ki se bo prilagajal spreminjajočim se družbenim in ekonomskim razmeram.

Priloga I

Splošni KPI

1. Raven osnovnega finančnega znanja:

- delež prebivalcev, ki razume osnovne finančne koncepte, kot so načrtovanje, varčevanje, vlaganje, zadolževanje in upravljanje tveganj;
- število oziroma delež prebivalcev, ki je uspešno opravilo test finančne pismenosti;
- delež prebivalcev, ki uporablja osnovne finančne storitve (bančne vloge, bančna posojila);
- delež prebivalcev, ki se sooča s finančnimi težavami zaradi pomanjkanja finančnega znanja.

2. Dostopnost do finančnega opismenjevanja:

- število programov finančnega opismenjevanja na leto glede na ciljno skupino;
- število udeležencev izobraževanj po ciljnih skupinah, ki so dokončali določen program finančnega opismenjevanja;
- delež udeležbe prebivalstva v programih finančnega opismenjevanja v mestih, na podeželju in v različnih regijah;
- število programov finančnega opismenjevanja za posamezne ciljne skupine na leto;
- delež ciljne skupine, ki se je udeležil v za ciljno skupino prilagojenih programih finančnega opismenjevanja;
- izvajalci programov finančnega opismenjevanja merijo (ankete, intervjuji, analiza komentarjev, itd.) raven zadovoljstva udeležencev, izkušnje in ovire za dostop do programov finančnega opismenjevanja in jih posredujejo svetu za finančno opismenjevanje.

3. Odgovorno finančno vedenje:

- povprečno razmerje med dolgom in dohodkom gospodinjstev ali prebivalcev;
- delež gospodinjstev ali prebivalcev, ki presega 40% razmerje med dolgom in dohodkom,;
- povprečna stopnja varčevanja v dohodkih gospodinjstev ali prebivalcev;
- delež gospodinjstev ali prebivalcev in višina zneskov, ki redno varčuje;
- delež prebivalcev in višina zneskov, ki ima naložbe v delnicah, obveznicah, vzajemnih skladih ali nepremičninah;
- delež prebivalcev in višina zneskov, ki varčuje za pokojnino;
- delež gospodinjstev ali prebivalcev in višina zneskov, ki ima zavarovano premoženje;
- delež prebivalcev in višina zneskov pokojninskih načrtov.

4. Finančna vključenost:

- delež prebivalcev, ki dostopa do osnovnih finančnih storitev (npr. bančni računi, krediti);
- delež prebivalcev v ranljivih skupinah, ki dostopa do osnovnih finančnih storitev (npr. bančni računi, krediti);
- število finančnih institucij, ki ponuja prilagojene produkte in storitve za ranljive skupine;
- stopnja brezposelnosti.

5. Varstvo potrošnikov:

- število udeležencev programov finančnega opismenjevanja o varstvu potrošnikov;
- delež potrošnikov, ki pozna mehanizme varstva potrošnikov;
- znižanje števila pritožb potrošnikov v zvezi s finančnimi storitvami;
- znižanje števila primerov goljufij in prevar v finančnem sektorju.

6. Sektorji finančnih storitev:

(bančništvo)

- delež prebivalcev, ki pozna različne vrste bančnih računov in njihove značilnosti;
- delež prebivalcev, ki razume stroške bančnih storitev;
- delež prebivalcev, ki zna primerjati ponudbe različnih bank in izbrati najugodnejšo;
- delež prebivalcev, ki pozna osnove varnega spletnega bančništva;

(zavarovalništvo)

- delež prebivalcev, ki pozna različne vrste zavarovanj in koncept zavarovalne vsote;
- delež prebivalcev, ki razume pomembnost zavarovanja za zaščito sebe in svojih družin;
- delež prebivalcev, ki zna izbrati prave zavarovalne police za svoje potrebe;
- delež prebivalcev, ki pozna postopek uveljavljanja škode (prijave zavarovalnega primera);

(finančni trgi)

- delež prebivalcev, ki pozna osnove in različne vrste naložb;
- delež prebivalcev, ki razume tveganja naložb;
- delež prebivalcev, ki zna sestaviti naložbeni portfelj, ki ustreza ciljem in toleranci do tveganja;
- delež prebivalcev, ki pozna stroške naložb;

(pokojninsko varčevanje)

- delež prebivalcev, ki pozna različne sisteme pokojninskega varčevanja;
- delež prebivalcev, ki razume, koliko denarja potrebujejo za udobno upokožitev;
- delež prebivalcev, ki ima načrt varčevanja za upokožitev;
- delež prebivalcev, ki pozna davčne ugodnosti, povezane z pokojninskim varčevanjem;

(posojila)

- delež prebivalcev, ki pozna različne vrste posojil in njihove značilnosti;
- delež prebivalcev, ki razume stroške zadolževanja,
- delež prebivalcev, ki zna primerjati ponudbe različnih posojilodajalcev in izbrati najugodnejšo ponudbo;
- delež prebivalcev, ki pozna tveganja zadolževanja.

7. Digitalizacija:

- delež prebivalcev, ki uporablja spletne in mobilne storitve za upravljanje svojih financ;
- delež prebivalcev, ki se udeleži programov opismenjevanja o spletni varnosti in varstvu podatkov;
- delež prebivalcev, ki pozna različne digitalne kanale za dostop do finančnih storitev (spletne strani, mobilne aplikacije, družbeni mediji itd.);
- delež prebivalcev, ki zna uporabljati digitalna orodja za primerjavo cen in izbiro najugodnejših finančnih produktov.

8. Trajnostne finance:

- delež prebivalcev, ki pozna osnove trajnostnih naložb in njihove prednosti;
- delež prebivalcev, ki vlaga v trajnostne naložbene produkte (zelene obveznice, delnice podjetij, ki se ukvarjajo s trajnostnim razvojem itd.);
- delež prebivalcev, ki pozna vpliv svojih naložbenih odločitev na okolje in družbo;
- delež prebivalcev, ki se udeleži programov opismenjevanja o trajnostnih financah.

9. Davki in državni proračun:

- delež prebivalcev, ki pozna osnovne davčne koncepte, razume, kako se oblikuje in porablja proračun;
- delež prebivalcev, ki uporablja spletna davčna orodja.

10. Usposobljenost učiteljev in drugih izvajalcev finančnega opismenjevanja

- število učiteljev, ki so zaključili programe izobraževanja in usposabljanja na področju finančne pismenosti;
- število izvajalcev izven šolskega sistema, ki so zaključili programe izobraževanja in usposabljanja na področju finančne pismenosti;
- število mikrodokazil na področju finančne pismenosti.

Priloga II

Akcijski načrt ukrepov

1. Osrednja spletna stran

Faza	Aktivnost	Odgovorna institucija	Rok
I. Priprava in vzpostavitev	Ustanovitev uredniškega odbora	MF, ATVP, BS, AZN, FURS	T ¹⁹ + 1 mesec
	Sprejem letnega načrta dela uredniškega odbora	Uredniški odbor	T +2 meseca
	Določitev vsebin za spletno stran	Uredniški odbor	T + 4 mesece
	Ocena potrebnih IT virov (predvidi se že v oceni finančnih posledic NPFO)	IT oddelek MJU (gov.si) skupaj z UKOM in MF	T + 6 mesecev
II. Izbor izvajalca za razvoj spletne platforme	Priprava proračuna za razvoj spletne strani	MF	T + 7 mesecev
	Izbira izvajalca za razvoj spletne strani	MF v sodelovanju z UKOM	T + 9 mesecev
III. Razvoj spletne platforme	Razvoj spletne platforme	Izbrani izvajalec	T + 15 mesecev
	Testiranje spletne platforme	Uredniški odbor in MF, ATVP, BS, AZN	T + 18 mesecev
IV. Izvajanje in promocija	Zagon spletne platforme	MF	T + 24 mesecev
	Priprava vsebin, ki bodo na voljo ob zagonu spletne platforme	Uredniški odbor	T + 24 mesecev
	Redno posodabljanje vsebin	Uredniški odbor	Redno
V. Spremljanje in evalvacija	Zbiranje podatkov o uporabi spletne strani	Analitična orodja	Redno
	Anketiranje uporabnikov	Uredniški odbor	Letno
	Priprava poročil o izvajanju programa	Svet za finančno opismenjevanje in uredniški odbor	Letno
	Vzdrževanje in posodobitve spletne platforme	Uredniški odbor in izbrani izvajalec	Redno

¹⁹ T je datum sprejema strategije.

2. Vzpostavitev in delovanje sveta za finančno opismenjevanje

Faza	Aktivnost	Odgovorna institucija	Rok
I. Ustanovitev sveta	Imenovanje članov Sveta	MF in Vlada RS	T+3 mesece
	Ustanovitveni sestanek sveta	MF	T+4 mesece
	Sprejem pravil za delovanje sveta	Svet	T+6 mesecev
II. Priprava letnega programa dela	Analiza obstoječega stanja finančne pismenosti	Svet	T+12 mesecev
	Določitev prioritete	Svet	Letno
	Določitev ciljev	Svet	Letno
	Določitev aktivnosti	Svet	Letno
	Določitev odgovornosti	Svet	Letno
	Določitev potrebnih sredstev	Svet	Letno
III. Izvajanje programa dela	Koordinacija aktivnosti	Predsednik sveta	Neprekinjeno
	Spremljanje in evalvacija	Svet	Letno
	Poročanje o delu sveta in porabi sredstev	Svet	Letno
	Poročanje o izvedenih aktivnostih za doseganje ciljev NPFO in najboljših praksah	Svet	Letno
	Poročanje o doseganju ciljev NPFO in vrednostih KPI	Svet	Letno
	Priporočila za prilagoditev NPFO	Svet	Letno
	Komunikacija z javnostjo	Svet	Neprekinjeno

3. Javni sektor

Faza	Aktivnost	Odgovorna institucija	Rok
I. Analiza in načrtovanje	Identifikacija ciljnih skupin in določitev ključnih sporočil (upoštevaje priporočila sveta)	Ministrstva in nadzorniki na področju finančnih storitev	Neprekinjeno
II. Razvoj in izvajanje programov	Določitev izobraževalnih vsebin (upoštevaje priporočila sveta)	Ministrstva in nadzorniki na področju finančnih storitev	Neprekinjeno
	Izbira izvajalcev	Ministrstva in nadzorniki na področju finančnih storitev	Letno
	Promocija programov	Ministrstva in nadzorniki na področju finančnih storitev	Neprekinjeno
	Izvajanje programov	Izbrani izvajalci	Neprekinjeno

	Ocenjevanje učinkovitosti programov	Ministrstva in nadzorniki na področju finančnih storitev	Redno
III. Digitalne kompetence	Razvoj digitalnih orodij	Ministrstva in nadzorniki na področju finančnih storitev	Neprekinjeno
	Izobraževanje uporabnikov	Ministrstva in nadzorniki na področju finančnih storitev	Neprekinjeno
IV. Financiranje	Zagotovitev potrebnih sredstev	Ministrstva in nadzorniki na področju finančnih storitev	Letno
V. Evalvacija izvedenih programov	Evalvacija in prilagoditve programov	Ministrstva in nadzorniki na področju finančnih storitev	Redno

4. Zasebni sektor

Faza	Aktivnost	Odgovorna institucija	Rok
I. Spodbujanje kulture finančne pismenosti	Integracija finančne pismenosti v poslovno kulturo	Zasebni sektor	Neprekinjeno
	Sponsorstvo dogodkov in projektov	Zasebni sektor	Neprekinjeno
II. Razvoj in izvajanje programov	Analiza potreb ciljnih skupin (upoštevaje priporočil sveta)	Zasebni sektor	Letno
	Razvoj izobraževalnih vsebin (upoštevaje priporočil sveta)	Zasebni sektor	Neprekinjeno
	Izvajanje programov	Zasebni sektor	Neprekinjeno
	Ocenjevanje učinkovitosti programov	Zasebni sektor	Redno
III. Dostopnost do finančnih storitev	Ustvarjanje preglednih in enostavnih finančnih produktov	Finančne institucije	Neprekinjeno
	Dostop do finančnih svetovalcev	Finančne institucije	Neprekinjeno
	On-line platforme za finančno svetovanje	Finančne institucije	Neprekinjeno
IV. Spodbujanje digitalnih kompetenc	Razvoj digitalnih orodij za upravljanje financ	Finančne institucije	Neprekinjeno
	Izobraževanje zaposlenih in strank	Finančne institucije	Neprekinjeno
	Spodbujanje naložb v trajnostne prakse	Finančne institucije	Neprekinjeno